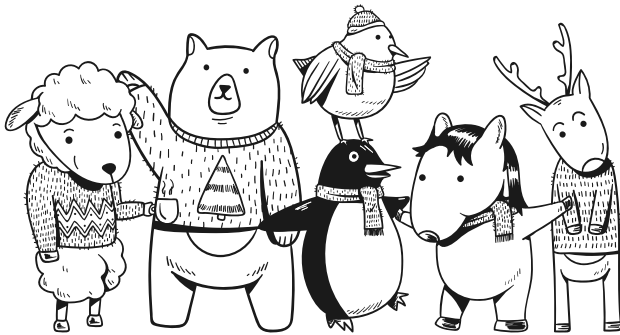

Slavko Nikolovski

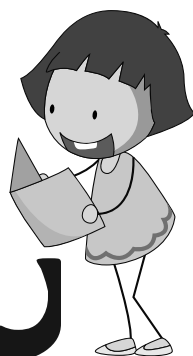
I ŽIVOTINJE GOVORE

Príče o životínjama

2023.

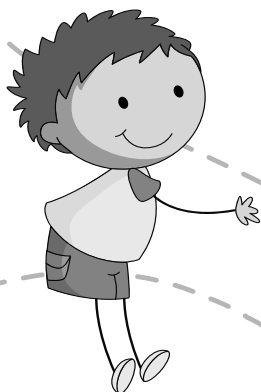
SADRŽAJ

Uvod.....	7
Tajna čika Jova.....	9
Stvaranje životinja.....	11
Ljudi i životinje	14
Zoološki vrt u kući.....	16
Hrana životinja	18
Životinje u polju i dvorištu	20
Priča o strpljivom magarcu	22
Zmija	24
Magarac	27
Krava	31
Kamila.....	35
Pas.....	39
Konj	43
Domaća kokoš.....	47
Slepi miš.....	51
Jež	54
Pčela	57
Svraka	61

Poljski popac	64
Guska	67
Zec	70
Crv.....	73
Ćuran.....	76
Skakavac	80
Mačka	83
Mrav	87
Običan mišar	90
Detlič.....	94
Muva	97
Hrčak.....	100
Papagaj.....	104
Pauk.....	108
Lastavica	111
Leptir.....	115
Bela roda.....	119
Vrtna rovka	123
Kanarinac.....	127
Krtica	130
Žaba-krastača	133
Guseničar.....	137
Senica	140
Rečni rak	143
Dabar	146
Pegasto vretence	150
Ajkula	153
Koljuška.....	157
Vidra	160
Vodena stenica - renata.....	164
Kolibri.....	167
Nilski konj.....	171
Carski pingvin	175
Beli medved.....	179
Morska vidra.....	183

Grobari i balegari.....	187
Jelen	191
Lisica.....	194
Orao	197
Vuk.....	201
Lav.....	205
Jazavac	209
Slon.....	213
Noj.....	217
Gekon	220
Hijena.....	223
Nosorog	227
Žirafa	231
Kameleon	235
Gepard.....	238
Kukavica.....	242
Majmun.....	246
Bubamara	250
Krokodil.....	254
Štuka	258
Kengur.....	262
Puž	266
Divokoza	270
Losos	274
Delfin.....	277
Svitac.....	281
Kućni miš	284
Osa.....	289
Kornjača	291
Vrana, gačac	295
Ovca	299
Som	303
Vodeni pauk	307
Vrabac.....	310
Vodeni kos.....	314
O piscu.....	318

UVOD

Ova se knjiga bavi nečim što je decu, pa i odrasle, oduvek posebno zanimalo. Sve je sadržano u pitanju: *Kako se može (i da li se može) sa životinjama na neki način razgovarati?*

Biblija govori o mogućnosti razgovora sa nekim životinjama: sa stokom, sa pticama, s ribama, pa čak i sa zemljom. Ali, kako?

Da bi se iskoristila mogućnost o kojoj govori Biblija, potrebno je samo pronaći način razgovora između nas ljudi i životinja. U ovoj knjizi upravo će o tome biti govora.

Knjiga je napisana dečjim jezikom i namenjena je isključivo deci pretškolskog i školskog uzrasta, dakle svima onima koji imaju puno pitanja o svetu koji ih okružuje i koji bi želeli da na ta pitanja dobiju jednostavne i celovite odgovore.

Knjiga je pisana na osnovu dugogodišnjeg iskustva, rada, razgovora i druženja sa decom.

S obzirom na to da deca ovog uzrasta imaju isti ili sličan pogled na svet, uveren sam da sva deca sveta u svojim srcima gaje plemenitu ljubav prema životinjama i želela bi da se sa životinjama mogu sporazumevati. Dokaz u prilog tome jeste mnogobroj-

na dečja literatura, knjige ilustrovane slikama različitih životinja, ptica, riba, buba, te veliki broj napisanih basni o životinjama koje govore i imaju druge ljudske osobine.

Cilj ovih priča jeste da se deca ovog uzrasta što bolje i što uže povežu sa svojom okolinom i sa njenim Stvoriteljem, te da ih to podstakne na razmišljanje o velikom i mudrom Tvorcu.

Svaka priča u ovoj knjizi biće iznesena s osvrtom na Tvorca, a njena poruka treba da nadjača svaki uticaj i glas „teorija“ o postanku života na Zemlji.

Materijal koji je korišćen pri pisanju ove knjige, podaci o osobinama životinja kao i slike različitih životinja uzeti su iz različite dečje literature i dečjih enciklopedija o tajanstvenom životu životinja.

„Zapitaj stoku i naučće te, ili ptice nebeske kazaće ti, ili se razgovori sa zemljom, naučće te, i ribe će ti morske pripovedati. Ko ne zna da je sve ruka Gospodnja učinila“ (Jov 12,7–9).

ŽIVOTINJE U POLJU I DVORIŠTU

Mnoga deca misle da zanimljivih i neobičnih životinja ima samo u dalekim krajevima. U žarkim pustinjama i bujnim prašumama, dubokim okeanima i na visokim planinama. Nikome ni ne pada napamet da bismo se mnogo čemu načudili kad bismo pogledali svet oko sebe, u okolini svoje kuće, u dvorištu, u polju...

Drugi pak misle da se interesantne priповesti, te uzbudljivi doživljaji mogu ispričati samo o lavovima, tigrovima, majmunima, krokodilima, kitovima jer – rezonuju oni – šta bi se zanimljivo moglo kazati o kravi, konju, magarcu, ježu, slepom mišu kokoši, skakavcu i drugim sličnim životinjama. Svi koji ovako misle nisu u pravu.

Bog je sve životinje stvorio tako da je svaka zanimljiva na svoj način i da se svakoj možemo diviti i o njoj pripovedati, ali samo kada je dobro upoznamo.

Jeste li, na primer, znali da postoji tako veliki roj skakavaca koji se ne bi mogao odjednom izvagati ni na najvećoj vagi na svetu? Masa, naime, može da mu iznosi i do pedeset miliona kilograma! Jeste li kada razmišljali o tome da čovek, kad bi skakao kao skakavac, naravno srazmerno svojoj dužini, odnosno masi, ne bi imao problema da preskoči čitavo fudbalsko igralište i to po dužini! Dečak koji bi, opet, imao snagu malog mrava - srazmerno svojoj masi - mogao bi kao od šale nositi na ramenima čitavog vola! Možete li protumačiti kako se kuća muva penje okomito uz staklo? Znete li da slepi miš ima u glavi pravi radarski uređaj? Jesam li u pravu kad tvrdim da malo ko od vas zna da bi se guska utopila u vodi kao kokoš kad ne bi imala masne žlezde na pravi način raspoređene u svojoj koži? Jeste li čuli da najkrvoločnija životinja na svetu ne živi u prašumi, nego samo desetak metara daleko od vaše kuće (ako živite u selu)?

Jeste li znali da ima ribica koje mnogo veštije grade gnezdo nego ptice, koje su, kao što znate, po tome daleko poznate? I, na kraju, jeste li čuli da su u rekama živele prave drvoseče, tesari, graditelji dok su te veštine ljudima bile sasvim – nepoznate?

Osećam, neodoljivo osećam potrebu da vam kažem i ovo:

poljski popac peva krilima, sluša nogama, svetski je rekorder u skoku u dalj i poseduje najmanji muzički instrument! I tako u nedogled mogli bismo nastaviti kazivanja i postaviti još puno pitanja o životijama, o bogatstvu životinjskog sveta kojim Bog ukrasi najneposredniju okolinu čoveka, dajući pojedinim vrstama čudesne moći i neverovatne sposobnosti. Prvi deo ove knjige otkriće vam zanimljive stanovnike koje vidite ili se kriju na vašem polju u dvorištu...

PRIČA O STRPLJIVOM MAGARCU

U narodu postoji jedna priča koja govori o strpljivom magarcu. Ona glasi...

Imao je nakakav čovek magarca koji je godinama verno služio. Kada je magarac onemoćao i ostario, njegov gospodar odluči da ga se na neki način reši. Pošto mu je bilo žao da ga ubije, odvede ga na jednu livadu i tamo ostavi. Budući da je od starosti gotovo oslepeo, tumarajući livadom, magarac upadne u nekakav presušeni bunar koji se tu nalazio.

Sutradan gospodar ode do one livade da vidi svog magarca, ali još s puta opazi da ga nema. Tražeći ga tako, dođe i do bunara na koji je već bio i zaboravio i na njegovom dnu ugleda svog magarca. Videvši da ga neće moći izvaditi, odluči da ga zatrpa zemljom pa počne donositi zemlju i bacati je odozgo

na magarca.
Čim bi zemlja
pala na
magarca,
on bi je
otresao
sa sebe
i zgazio
nogama.
Tako je svaki
put bivao sve
bliže površini
zemlje.

Kada je gos-
podar mislio da je
već zatrpao jadnog
magarca, iznenadio se
ugledavši ga kako izlazi
iz bunara i staje na livadu.
Budući da je celog života
naučio trpeti na leđima teš-
ke terete, magarcu nije bilo
teško pretrpeti i zemlju koja
je na njegova leđa padala.

Tako je njegovo trpljenje
bilo nagrađeno produžetkom
života.

ZMIJA

Prva životinja koju Biblija spominje je zmija. Ona je, kao životinja, uzela udela i u samoj istoriji naše planete, pa ćemo upravo s njom i započeti priče o životinjama.

Između mnogih vrsta zmija kao predstavnika vrste uzećemo najpoznatiju, najrašireniju i – najbezazleniju. Zove se belouška.

Biblija kaže da je zmija prva životinja sa kojom je čovek razgovarao. Međutim, to nikako ne znači da su u početku životinje mogle da govore. Ovaj razgovor čoveka sa zmijom treba nečemu da nas pouči: sile zla i njihov predstavnik mogu se ponekad poslužiti životinjama da bi nas prevarili.

Što se zmije tiče, nju treba gledati kao i sve ostale životinje na Zemlji.

Posle pada u greh, zmija je kao božansko stvorenje doživela tako velike promene da izgleda kao da je nanovo stvarana.

Iz reči prokletstva koje je Bog izgovorio, može se pretpostaviti da je zmija u početku izgledala lepše nego danas.

Uveren sam da je zmija bili jedna od najlepših životinja na Zemlji. Pored ostalih karakteristika koje danas krasi neke životinje, verovatno je imala noge, lepu kožu i šareno perje na krilima.

I veliki varalica sotona u početku je bio jedan od najljepših anđela na Nebu.

Danas je zmija najomraženija životinja, kako ona najotrovnija, tako i ona najbezazlenija.

Belouška je zmija koja uzalud uverava decu i odrasle:

Nisam otrovna niti ujedam; nemojte me ubijati; pustite me da živim!

Kada ugleda zmiju, skoro svaki čovek ili dete odmah posegne za štapom ili kamenom.

Čovek se ovako ponaša prema svim zmijama, bilo da su otrovne ili ne. Susret sa zmijom uvek nam je neprijatan.

Iako belouška spada u red korisnih životinja, ljudi je, samo zato što je zmija, nerado susreću, a susrećemo je relativno često jer od svih zmija koje žive na evropskom kopnu ona je najraširenija.

Lako ćemo je prepoznati po belkasto-žučkastim šarama u obliku polumeseca sa leve i desne strane glave, po čemu je i dobila ime belouška.

Ovu ćemo zmiju naći i u dolini i u planini, samo nek je voda blizu. Međutim, najrađe živi na livadama kraj vode i u močvarama obraslim grmljem i vodenim biljem. Kroz vodu vešto pliva, uvijajući telo levo i desno. Pod vodom može da izdrži veoma dugo, što joj pomaže u lovu na žabe, punoglavce i vodenjake. Lovi i ribe, ali većinom bolesne. Kao i ostale zmije, belouška ne komada plen, nego ga, kada izađe na obalu, najčešće celog guta. To je predstava.

U ove zmije zubi su tako građeni i usađeni da joj nikakav plen ne može iz usta umaknuti.

Belouška puze i do 8 km na sat i pri tome neprestano palaca račvastim jezikom. Naime, jezik joj služi kao neka vrsta radara s kojim ispituje okolinu.

Zmija je gluva, ima slab vid, a čvrsta ljuskava koža slabo je osetljiva na okolinu. Zato ona sve na šta naiđe opipava i ocenjuje jezikom.

Kako zmija raste, koža joj postaje tesna, zato belouška, kao i druge zmije, više puta u godini menja svoju „garderobu“. Da bi se lakše presvukla, povlači se kroz hrapavo i račvasto granje.

Na izmaku leta ženka belouške izleže 10 do 40 jaja veličine zrna pasulja. Ponekad nekoliko ženki izlegne jaja na zajedničkoj hrpi. Kada mladunci izmile na svet, dugi su oko 15 cm. Čim se zima oglasi, belouška se zavuče pod zemlju, u kakvu rupu gde sama ili isprepletena s drugim istovrsnicima spokojno spava zimski san.

A sada sami razmislite i rasudite da li je zmija takva mogla sama nastati ili ju je neko morao zamisliti i načiniti?

JESTE LI ZNALI...

- da se uhvaćena belouška ne brani ugrizom, nego špricanjem smrdljive tečnosti iz izmetnog otvora;
- da je ženka ove zmije duža od mužjaka i do dva metra;
- da su vrlo velike belouške štetne jer gutaju pačice;
- da se belouška često sreće u ostavama seoskih kuća, pa je u nekim krajevima u narodu zovu zmijom-kućanicom?

MAGARAC

Kad bismo nekoga nazvali magarcem, taj bi to smatrao grubom uvredom. Međutim, u ovom slučaju bi, zapravo, morao da se uvredi magarac. Šalu na stranu! Ovo ime treba najpre zaslužiti da biste ga nekome mogli pripisati.

Pre svega, magarac je biblijska životinja. Učestvovao je u mnogim biblijskim događajima: služio u mnogim porodicama, proročkim akcijama i misijama, u svadbama, pa čak i na carskim svečanostima. Osim toga i sâm Isus, kao spasitelj sveta, prilikom svečanog ulaska u Jerusolim jahao je na magarcu.

Magarac je mnogo prikladnija životinja za svadbe i druge svečanosti od svog lepšeg i gizdavijeg brata – konja. Zato nije nikakvo čudo što ga ljudi u tim prilikama češće uzimaju.

Konj je, za razliku od magarca, plašljiva životinja, pa bi se lako moglo dogoditi da se uplaši od muzike ili pucnjave i tako pokvari celu svečanost.

Kao životinja magarac prednjači i u vrlinama – on je razborita, strpljiva, skromna, poslušna, vredna, umerena i neumorna životinja.

Do kraja je odan onome ko s njim lepo postupa.

Osim toga, pokazuje i viši stepen inteligencije od svog više cenjenog rođaka konja.

Magarac ima tako razvijeno pamćenje da će i nakon niza godina prepoznati neku osobu. Nije redak slučaj da će magarac i posle deset godina ugristi ili udariti nogom svog bivšeg gospodara koji mu je nešto našao učinio.

Često se događa da magarac koji je prodan daleko u neko drugo selo, i nakon mnogo godina navrati u kuću bivšeg gospodara koji ga je dobro hranio i s njim lepo postupao.

Konj ovakva dobročinstva ne može pamtit i tri godine.

Drugo je ipak pitanje što senmagarac ne može naučiti da kao konj preskače prepreke, odgovara glavom ili nogom itd.

Razlog tome nije što je manje pametan, već što ne dozvoljava da ga iko maltretira i muči da bi ga nečemu naučio.

Jedna narodna poslovice kaže da bez muke nema nauke.

Neka su deca, pa i odrasli ljudi, u tome slični magarcu: želeli bi nešto naučiti, mogu da nauče, ali neće da maltretiraju svoj mozak učenjem.

Zar nije tako?

Što se pak magareće naravi tiče, moramo priznati da je izuzetna.

Vrlo često ispoljava samoživost, tvrdoglavost, a to uglavnom čini iz dva razloga: prvo, zato što su životinje, kao i ljudi, podložni uticaju i posledicama greha. Zato i njihova poslušnost, dobrota i razboritost često slabe. Drugo, zato što je magarac poznat po svojim jakim strastima i osećanjima. Naročito je neposlušan i tvrdoglav za vreme zaljubljenosti i rešavanja svojih ljubavnih problema. Inače, magarac je u toku cele godine veoma mirna i poslušna životinja.

Ljudi koji drže magarca znaju da njegova neposlušnost kratko traje, pa mu rado opraštaju trenutne slabosti kao dobri roditelji svojoj deci.

Magarac je, osim toga, veoma umerena životinja. Čak i kad mu se pruži prilika da se najede koliko god može, on se nikada

neće prejesti, kao, na primer, konj, krava ili neka druga životinja.

Poznato je da magarac ne pati od vrtoglavice kao konj. Na najvišoj planinskoj stazi tačno zna gde treba stati svojim malim kopitom. Na takvim mestima gde bi konj sigurno polomio noge, magarac prolazi mirno i dostojanstveno.

Magarac je pored toga i životinja koja se brzo miri sa sudbinom.

Sve protiv čega bi se ostala tovarna stoka oštro bunila, on veoma mirno podnosi.

Što se pak njegovog jelovnika tiče, i on ima svoju omiljenu hranu: to su šargarepa i rogači.

Međutim, njegova osnovna hrana je ipak slama i bodljikavo trnje. To ga čini naričito pogodnim za siromašne predele istoka, severne Afrike i dalmatinskih kamenjara.

Pretpostavite, zamislite ovo: šta bi se dogodilo da je kojim slučajem onaj koji je stvorio magarca, umesto slame i bodljikavog trnja u njegov jelovnik stavio banane, ananas ili narandže?

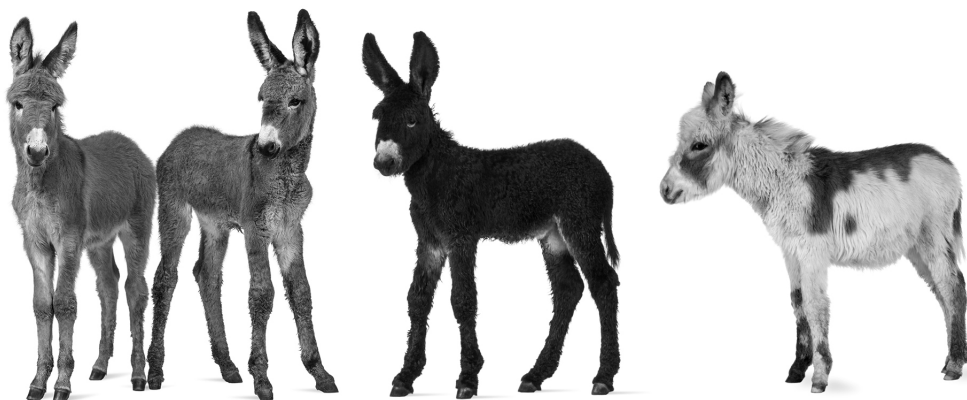

Magarac bi u tom slučaju bio praktično neupotrebljiva životinja jer – ko bi ga mogao hraniti ovako skupim južnim voćem?

Zar nam ovaj mali detalj o magarcu kao stvorenju ne svedoči dovoljno o mudrom Tvorcu koji je znao šta stvara.

JESTE LI ZNALI...

- da ima različitih pasmina domaćeg magarca;
- da mešanca magarca i kobile zovemo mula, odnosno mulac; a mešanca magarice i pastuva mazga, odnosno mazgov;
- da ti križanci udružuju neke vrline i konja i magarca, ali se ne mogu razmnožavati?

KRAVA

Zamislite na trenutak da štampa, radio ili televizija objave ovakvu vest:

Neki čovek izmislio je i načinio malu mašinu na četiri točka u koju se s jedne strane stavlja trava, seno, biljni otpaci i voda, a s druge strane mašine kroz posebnu slavinu se dobije mleko!

Tom velikom stručnjaku, nema sumnje, ceo svet bio bi zahvalan za njegov pronalazak, za koji bi sigurno dobio veliku novčanu nagradu.

Zar vam krava ne liči na jednu takvu pokretnu mašinu za proizvodnju mleka? Nije li ona uistinu, živa mašina koja se lako kreće i premešta iz dvorišta na pašnjak i s pašnjaka natrag u dvorište?

Da li se bar nekada, držeći u ruci šolju s mlekom, prisetite ove plemenite životinje?

I da li osetite potrebu da se zahvalite za blagodati koje nam daje – njemom Tvorcu? I, još jedno pitanje: znate li da su mleko koje daju krava, ovca ili koza, med koji vredno prikuplja pčelica i pšenično zrno – tri najveća čuda na svetu?

Već skoro sedam hiljada godina kravlje mleko služi kao jedan od osnovnih prehrambenih artikala i kod nas i u čitavom

svetu. Osim što se mleko upotrebljava u svom elementarnom sastavu, bez bilo kakve prerade, ljudi od njega prave razne vrste ukusnih sireva, maslac, kajmak, jogurt, a nezamenjivo je pri izradi raznih vrsta kolača i krepih napitaka. U mnogim zemljama, pa i u mnogim našim krajevima, krava se koristi, zajedno

sa ostalim vrstama goveda, za vuču kola i za oranje zemlje.

Neki narodi i plemena u svetu kravu smatraju svetom životinjom. Tako u Indiji kravu možete sresti na ulici u bilo kojem gradu kako mirno prolazi, a da nikom neće pasti na um da je udari ili otera. Štaviše, prema njoj se svi odnose sa puno dužnog poštovanja.

Ljudsko znanje i nauka, koja se, naročito u poslednjih sto godina, naglo razvijala, dosegavši neslućene razmere, još uvek nije u mogućnosti da odgovori ni na neka, naizgled, vrlo jednostavna i prosta pitanja iz oblasti biologije i drugih prirodnih nauka. Tako u jednoj visokoj školi stočarskog smera studenti su postavili pitanje svom profesoru, zamolivši ga da im odgovori – zbog čega je mleko belo? Nakon kraćeg razmišljanja profesor im je odgovorio: „Na to vam pitanje niko na svetu ne može odgovoriti, to pitajte kravu!”

Od zelene trave, žutog sena i slame, tamnog zrnevlja i obične bezbojne vode dobijem čisto, belo mleko. Zašto je to tako? Ovu tajnu još uvek uporno čuvaju krava, ovca, koza i ostala Božja stvorenja.

Zar i nekog od vas ne čudi bela boja mleka kad znate da krava ne jede niti kreč, niti kredu?

A odgovor je, u stvari, vrlo prost: „Ko ne zna da je sve to ruka Gosponja učinila“, kaže Biblija.

Jedan veliki mislilac i filozof je, opet, kazao: „Najveća neznanica na svetu je čovek, koji ne zna da čita i razume jezik prirode i sveta koji ga okrižuje...”

Pogledajmo malo životne navike krave. Opšte je poznato da je to mirna, blaga, pomalo spora i ravnodušna životinja. Teško je poverovati da i na ovakvu životinju mogu uticati posledice greha.

Ovde želim da osvetlim još jednu stranu iz života i razvoja krave. U njenom krdu tinja neprestana borba za vlast da bi ponekad buknuła u otvoreni sukob koji se često rešava žestokim udarcima rog u rog. Svako krdo krava ima svoju predvodnicu koju i ostale krave iz krda slepo slede, pa makar kamo ona krenula. Krava predvodnica ovaj časni položaj i poštovanje nije stekla niti svojim dužim životnim vekom, niti lepotom svog vanjskog obličja, nego isključivo snagom svojih rogova.

Svaka krava u krdu ima tačno utvrđeno i određeno mesto za koje se sama izborila. Začelje je ostalo najslabijim i najneuglednijim primercima. Predvodnici, svakako, pripada i najsočnija trava na ispaši. Primeti li i najmanji znak neposlušnosti neke krave iz krda, predvodnica će takvoj samo preteći mahnuti glavom i sve će opet biti kao i pre.

No, kao i svuda u životu, niko ne može večno vladati i gospodariti. Pre ili kasnije naći će se mlađa i snažnija suparnica koja će savladati dotadašnju predvodnicu i preoteti joj primat.

JESTE LI ZNALI...

- da je kod krave jezik osnovni i glavni pribor za održavanje čistoće;
- tamo gde vlastiti jezik ne dosegne, pomoći će druga krava; to predstavlja vrlo lep primer međusobne saradnje među ovim korisnim životinjama;
- da je krava preživar i da je kod nje izvanredno razvijem nagon za pronalaženje vode;
- ona može da oseti vodu i na udaljenosti od više kilometara;
- da se većina domaćih životinja odaziva na poziv svog agospodara, a krava to ne čini;
- da krava uopšte ne razlikuje boje, nego sve vidi crno-belo;
- da su joj detelina, zob i repa najomiljenija hrana?

